

ADVOKATFORENINGEN
THE NORWEGIAN BAR ASSOCIATION

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Att: Digitaliseringsminister Nikolai Astrup
postmottak@kmd.dep.no

Deres ref.:
Vår ref.: 284727

Dato: 28. mai 2019

Innspill til KI-strategien

1 ETISKE RAMMER FOR KUNSTIG INTELLIGENS

Advokatforeningen ønsker å berømme regjeringen for å sette tydelig fokus på kunstig intelligens og digitalisering av samfunnet gjennom opprettelsen av den nye ministerposten. I advokatbransjen utvikles legal tech i et betydelig omfang, og potensialet er stort. Advokatforeningen ønsker den digitale utviklingen velkommen, men vil også minne om de etiske spørsmål utviklingen medfører. Både for private og offentlige aktører. Advokatforeningen ønsker etiske retningslinjer for bruk av kunstig intelligens i forvaltningen generelt og justissektoren spesielt. Norsk lovgivning er kjennetegnet av en lovgivningsteknikk som i stor grad åpner for skjønn. Dette reiser spørsmål om:

- Hvilke oppgaver er kunstig intelligens ikke egnet for?
- Når skal man manuelt gripe inn og gjøre skjønnsmessige vurderinger?
- Hvorvidt det er behov for særregler om ansvar ved bruk av kunstig intelligens i juridiske vurdering og rådgivning?
- Hvordan sikre at intelligente systemer er transparente, etterprøvbare, forståelige og rettferdige?
- Hvordan etablere kontrollmekanismer som evaluerer og korrigerer diskriminering og uønskede skjevheter?

Vi ønsker også at regjeringen ser på konsekvensene for de bransjene som påvirkes av kunstig intelligens blant annet gjennom å:

- oppruste utdanningsinstitusjonene til å utdanne arbeidstakere som er klare for en ny hverdag der bruk av, eller interaksjon med, kunstig intelligens er en forutsetning.
- legge regelverk til rette for at virksomhetene har mulighet til å konkurrere i et internasjonalt marked.

1.1 Hva er konsekvensene for advokatstanden?

Det er allerede en stund siden man stilte seg spørsmålet om robotene ville overta advokat- og dommerrollen. Spørsmålet ble stilt med noe humor, men i bunn lå det en advarsel om at også advokatbransjen må følge med på utviklingen og være med i diskusjonen om hva kunstig intelligens er og kan få til, og hvor begrensningene ligger.

I en amerikansk undersøkelse ble topp-advokater slått av et program basert på kunstig intelligens når de skulle se over og godkjenne enkle kontrakter.¹ Programvaren var både raskere og mer nøyaktig. Det betyr at det allerede finnes systemer som kan overta deler av arbeidsoppgavene til advokater. Mange vil nok sette pris på å slippe en del rutineoppgaver. Men hvilke andre oppgaver kan vi se for oss at maskinene kan overta?

1.2 Raske og rettferdige maskiner?

Vi vet at kunstig intelligens er god på å kjenne igjen mønster og sammenhenger i store datamengder der mennesker kommer til kort. Den kan hurtigere bla gjennom tidligere rettspraksis, og kanskje også velge å ta hensyn til flere rettskilder enn en menneskelig advokat kan innen rimelige tidsrammer.

Så i fremtiden vil kanskje alt som skjer på justisfeltet behandles av kunstig intelligens, når det både er mer nøyaktig og raskere? Vil ikke det også bety rettferdige dommer og et mer effektivt rettssystem? Vårt svar er at vi ønsker mye av utviklingen velkommen, men dette er også tidspunktet for å stoppe opp og vurdere de etiske problemstillingene rundt bruken av kunstig intelligens og stordata.

I boken «Weapons of Math Destruction» forteller forfatteren Cathy O'Neill om hvordan en overdreven tro på algoritmer kan øke ulikheter og til og med true demokratiet. Boken er en samling skrekkehistorier og slik sett ikke representativ for alt som finnes av kunstig intelligens. Den er allikevel en påminner om at tilsynelatende nøytrale vurderinger gjort av kunstig intelligens basert på store tall kan slå skjevt ut for alle som ikke representerer et gjennomsnitt.

Justissektoren har fått sitt eget eksempel i et program som skulle forutsi kriminalitet, PredPol.

Programmet så på historiske data for kriminalitet og kalkulerte hvor det ville skje kriminelle handlinger – time for time. Programmet forutså hvilke områder der det ville bli utført flest kriminelle handlinger, som regel fattige, og politiet satte inne mange ressurser i disse områdene. Men hva slags kriminalitet var det egentlig de fant? Jo, stort sett forseelser av typer offentlig urinering og mindre hærverk. Programmet klarte ikke å forutsi mer alvorlig kriminalitet. Da kan man jo spørre om nytten ved et slikt program.

1.3 Maskinene mangler skjønn

I USA har også retten bruk såkalt risiko-basert fengsling, der den tiltalte kausjon eller lengde på varetekt avgjøres av algoritmer. Argumentet for er at algoritmene kan ta mer objektive beslutninger og er bedre på å forutse faren for gjentagelse. Argumentene mot er nokså åpenbare, da faktorer som kjønn, rase og bosted ikke er uproblematisk å bruke på den måten i et samfunn som vektlegger likhet for loven. Det kan til og med være ulovlig å vektlegge den typen faktorer i domstolene.

Moderne jus er også basert på fortolkninger. Kunstig intelligens vil være god på å basere seg på historiske data, men vil slite med å tolke paradigmeskifter i samfunnet og nye tilfeller. Den typen fortolkninger vil også trenger manuelle vurderinger. Historisk praksis vil ikke alltid sammenfalle med en moderne ønsket praksis og tolkning av lovverket.

---

¹ <https://www.lawgeex.com/resources/AlvsLawyer/>

1.4 Hvem har ansvaret?

Hvis man i fremtiden overlater vurderingene til maskiner og algoritmer, må man også ta høyde for at disse gjør andre vurderinger enn en dommer eller annen type jurist ville ha gjort. Hva skjer når maskinen tar beslutninger som er gale, unøyaktige eller slår urettferdig ut for enkeltpersoner – eller bare strider mot den allmenne rettsfølelse?

Det må gjøres tydelig når mennesker skal overta og gjøre skjønnsmessige vurderinger og hvem som til syvende og sist har ansvaret for vurderingene og beslutningene.

Advokatforeningen ser på kunstig intelligens som et nyttig verktøy som kan effektivisere og forbedre den juridiske sektoren. Jussen slik vi kjenner den er finmasket og utviklet siden romerretten. Når den kunstige intelligens nå har varslet sitt inntog, må det skje med den nødvendige regi. Det avhenger av avklarte rammer. Advokatforeningen bidrar svært gjerne til å utvikle de rammene i tiden som kommer.

Vennlig hilsen

Merete Smith
generalsekretær

Saksbehandler: Martin Kaasgaard Nielsen
mka@advokatforeningen.no